Teachingninja.in

Latest Govt Job updates

Private Job updates

Free Mock tests available

Visit - teachingninja.in

JKSET

Previous Year Paper

Sanskrit 2013 Paper III

Teachingninja.in

SET 2013

PAPER – III

SANSKRIT

Signature of the Invigilator | Question Booklet No. ....

1. | OMR Sheet No.. ....

Subject Code	33	ROLL No.								

Time Allowed : 150 Minutes | **Max. Marks : 150**

No. of pages in this Booklet : **12** | No. of Questions : **75**

INSTRUCTIONS FOR CANDIDATES

1. Write your Roll No. and the OMR Sheet No. in the spaces provided on top of this page.
2. Fill in the necessary information in the spaces provided on the OMR response sheet.
3. This booklet consists of seventy five (75) compulsory questions each carrying 2 marks.
4. Examine the question booklet carefully and tally the number of pages/questions in the booklet with the information printed above. **Do not accept a damaged or open booklet**. Damaged or faulty booklet may be got replaced within the first **5** minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time given.
5. Each Question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D) in the OMR sheet. You have to completely darken the circle indicating the most appropriate response against each item as in the illustration.

   (A) (B) ● (D)

6. All entries in the OMR response sheet are to be recorded in the original copy only.
7. Use only Blue/Black Ball point pen.
8. Rough Work is to be done on the blank pages provided at the end of this booklet.
9. If you write your Name, Roll Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except in the spaces allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
10. You have to return the Original OMR Sheet to the invigilators at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. **You are, however, allowed to carry the test booklet and the duplicate copy of OMR Sheet** on conclusion of examination.
11. Use of any calculator, mobile phone or log table etc. is strictly prohibited.
12. **There is no negative marking.**

33-13

Teachingninja.in

SANSKRIT
PAPER–III

Note :— This paper contains **seventy five (75)** objective type questions of **two (2)** marks each. **All** questions are compulsory.

1. अम्भृणपुत्री अस्ति —
   (A) उषा
   (B) वाक्
   (C) पृथ्वी
   (D) नैतासु काचित्

2. पृथिवीसूक्तम् अधिकृत्य सत्यं कथनम् अस्ति —
   (A) अस्य सूक्तस्य ऋषि: अथर्वा अस्ति।
   (B) अस्मिन् सूक्ते 63 मन्त्रा: सन्ति।
   (C) इदं सूक्तम् अथर्ववेदे प्राप्यते।
   (D) एतानि सर्वाणि कथनानि सत्यानि सन्ति।

3. 'कस्मै देवाय हविषा विधेम' इत्येष मन्त्रांश: उपलभ्यते —
   (A) नासदीयसूक्ते
   (B) हिरण्यगर्भसूक्ते
   (C) पुरुषसूक्ते
   (D) अग्निसूक्ते

4. 'ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद्बाहू राजन्य कृत:। ऊरू तदस्य यद्वैश्य: पद्भ्यां शूद्रो अजायत।।' इत्येष मन्त्र: वर्तते —
   (A) पुरुषसूक्ते
   (B) पृथिवीसूक्ते
   (C) नासदीयसूक्ते
   (D) एतेषे सर्वेषु सूक्तेषु

5. क: सप्त नदी: प्रवाहिता: अकरोत् —
   (A) इन्द्र:
   (B) सोम:
   (C) विष्णु:
   (D) हिरण्यगर्भ:

6. यज्ञादिकर्मकाण्डं प्रधान: विषय: अस्ति —
   (A) उपनिषत्साहित्यस्य
   (B) ब्राह्मणसाहित्यस्य
   (C) पुराणसाहित्यस्य
   (D) श्रीमद्भागवतस्य

7. वाङ्मनस्-आख्यानम् उपलभ्यते —
   (A) नासदीयसूक्ते
   (B) शतपथब्राह्मणे
   (C) छान्दोग्योपनिषदि
   (D) ईशोपनिषदि

8. 'अजीगर्ति:' वर्तते —
   (A) शुन:शेप:
   (B) याज्ञवल्क्य:
   (C) श्वेतकेतु:
   (D) वाग्देवी

Teachingninja.in

9. यस्मिन् यज्ञप्रकारे समिधाम् आहुतिः दीयते सः —

(A) नृयज्ञः

(B) ब्रह्मयज्ञः

(C) भूतयज्ञः

(D) देवयज्ञः

10. पौर्णमासः यागः नास्ति —

(A) अष्टाकपालः पुरोडाशयागः

(B) उपांशुयागः

(C) इन्द्रदेवताकः दधिद्रव्यपागः

(D) एकादशकपालः पुरोडाशयागः

11. दर्शपौर्णमासयागः प्रचलति —

(A) द्वादशवर्षपर्यन्तम्

(B) त्रिंशद्वर्षपर्यन्तम्

(C) वर्षत्रयपर्यन्तम्

(D) एकवर्षपर्यन्तम्

12. पदपाठे इतिकरणयुक्तस्म पदस्य सञ्ज्ञा अस्ति —

(A) व्यवहितम्

(B) समवग्रहः

(C) उपस्थितम्

(D) अविदितम्

13. तुमर्थकः वैदिकः प्रत्ययः —

(A) अध्यै

(B) मयट्

(C) यङ्

(D) ईयस्

14. वेदभाष्यकारः नास्ति —

(A) मैक्समूलरः

(B) विल्सनः

(C) चौम्स्कीः

(D) लुड्विगः

15. "अङ्गुष्ठमात्रः पुरुषो मध्य आत्मनि तिष्ठति।
ईशानो भूतभव्यस्य न ततो विजुगुप्सते।
एतद्वैतत्।।" — इत्येष मन्त्रः वर्तते —

(A) कठोपनिषदि

(B) बृहदारण्यकोपनिषदि

(C) केनोपनिषदि

(D) सर्वासु एतासु

16. यद्वाचानभ्युदितं येन वागभ्युद्यते।
तदेव ब्रह्म त्वं विद्धि नेदं यदिदमुपासते।।
— इत्येष मन्त्रः उद्धृतः अस्ति —

(A) तैत्तिरीयोपनिषदः

(B) केनोपनिषदः

(C) कठोपनिषदः

(D) ईशावास्योपनिषदः

17. सम्भूति-असम्भूत्योः चर्चा वर्तते —

(A) बृहदारण्यकोपनिषदि

(B) तैत्तिरीयोपनिषदि

(C) योगसूत्रेषु

(D) ईशावास्योपनिषदि

Teachingninja.in

18. हृदयपुण्डरीकस्थ-पुरुषस्य आदित्यमण्डलस्थ-पुरुषस्य च वर्णनम् उपलभ्यते —

(A) तैत्तिरीयोपनिषदि

(B) ईशावास्योपनिषदि

(C) अष्टाध्याय्याम्

(D) योगवशिष्ठे

19. ईशावास्योपनिषद् सम्बद्धा: अस्ति —

(A) यजुर्वेदेन

(B) सामवेदेन

(C) अथर्ववेदेन

(D) ऋग्वेदेन।

20. धर्मसूत्रसाहित्यस्य समावेश: अस्ति —

(A) कल्पे

(B) शिक्षायाम्

(C) निरुक्ते

(D) छन्दसि।

21. कात्यायनश्रौतसूत्रस्य सम्बन्ध: अस्ति —

(A) शुक्लयजुर्वेदेन

(B) कृष्णयजुर्वेदेन

(C) सामवेदेन

(D) न केनापि

22. व्याकरणस्य प्रयोजने अस्ति —

(A) लघु

(B) असन्देह:

(C) रक्षा

(D) एते सर्वे

23. लगध: रचितवान् —

(A) वेदाङ्गज्योतिषम्

(B) ऋक्प्रातिशाख्यम्

(C) निघण्टुम्

(D) काशिकाम्

24. 'न निर्बद्धा उपसर्गा अर्थान्निराहुरिति शाकटायन:' — इत्येतद् वचनं प्राप्यते —

(A) ज्योतिषशास्त्रे

(B) यास्कनिरुक्ते

(C) वाक्यपदीये

(D) महाभारते

25. 'अपरभावस्य आदिमम् आचष्टे न पूर्वभावम् आचष्टे न प्रतिषेधति' — इदं वर्णनम् अस्ति —

(A) 'अस्ति' इत्यस्य

(B) 'विपरिणमते' इत्यस्य

(C) 'वर्धते' इत्यस्य

(D) 'अपक्षीयते' इत्यस्य

26. निरुक्तस्य विषय: अस्ति —

(A) वर्णविपर्यय:

(B) मनोविपर्यय:

(C) वर्णप्रादुर्भाव:

(D) न कोऽपि एतेषु

27. नदना इमा भवन्ति शब्दवत्य: —

(A) मेघ:

(B) नदी

(C) समुद्र:

(D) वीर:

Teachingninja.in

28. यावत्स्थास्यन्ति गिरयः सरितश्च महीतले।
तावत् रामायणकथाः लोकेषु प्रचरिष्यति।। — अयं श्लोकः उद्धृत अस्ति —
(A) योगवशिष्ठतः
(B) वाल्मीकिरामायणतः
(C) रघुवंशतः
(D) रामचरितमानसात्

29. 'विष्णुसहस्रनाम' अंशः अस्ति —
(A) श्रीमद्भागवतस्य
(B) रामायणस्य
(C) महाभारतस्य
(D) वायुपुराणस्य।

30. महाभारतस्य नाम आसीत् —
(A) प्रणवः
(B) भद्रः
(C) जयः
(D) मोक्षः

31. महाभारते वर्तते —
(A) परीक्षितोपाख्यानम्
(B) सुकेशादि-उत्पत्तिवर्णनम्
(C) समापत्तिवर्णनम्
(D) न एतेषु किमपि

32. स्कन्देषु विभाजनं वर्तते —
(A) भागवतपुराणस्य
(B) ब्रह्मपुराणस्य
(C) अग्निपुराणस्य
(D) न कस्यापि एतेषु

33. पुराणपञ्चलक्षणेषु अस्ति —
(A) व्यायामः
(B) योगभूमिः
(C) प्रतिसर्गः
(D) भैषज्यम्

34. वेदः स्मृतिः सदाचारः स्वस्य च प्रियमात्मनः।
एतच्चतुर्विधं प्राहुः साक्षाद्धर्मस्य लक्षणम्।। — इयं पंक्तिः वर्तते —
(A) रघुवंशस्य
(B) मनुस्मृतेः
(C) वामनपुराणस्य
(D) रामायणस्य

35. ब्रह्मवर्त-आर्यावयोः सीम्नः चर्चा अस्ति —
(A) मनुस्मृतौ
(B) याज्ञवल्क्यस्मृतौ
(C) भगवद्गीतामाम्
(D) ईशोपनिषदि

36. दायभागप्रकरणम् अस्ति —
(A) याज्ञवल्यस्मृतौ
(B) मनुस्मृतौ
(C) वामनपुराणे
(D) अर्थशास्त्रे

37. 'आन्वीक्षिकी त्रयी वार्ता दण्डीनीतिस्यैति विद्याः' — इयं पंक्तिः वर्तते —
(A) रामायणे
(B) मनुस्मृतौ
(C) अर्थशास्त्रे
(D) अष्टाध्याय्याम्

Teachingninja.in

38. अर्थदूषणं वर्तते —

(A) कामजगणे

(B) क्रोधजगणे

(C) लोभजगणे

(D) मोहजगणे

39. अशोकस्य अभिलेखेषु का लिपि: नैव प्रयुक्ता ?

(A) ब्राह्मी

(B) कीलाक्षरलिपि:

(C) खरोष्ठी

(D) अरमाइक

40. संस्कृतभाषायां विरचित: प्रथम: अभिलेख: कस्यां लिप्याम् अस्ति —

(A) ब्राह्मी

(B) शारदा

(C) जूनागढ़ी

(D) खरोष्ठी

41. चन्द्रनाम्ना प्रथित: अभिलेख: प्राप्यते —

(A) फिरोजशाहकोटलाया: अशोकस्य स्तम्भे

(B) शाकम्भरि-उपनगरे

(C) उदयपुरस्य तडागतटे

(D) देहल्ल्या: मिहिरपुरस्थिले विष्णो: ध्वजस्तम्भे

42. सत्यं कथनम् अस्ति —

(A) आकृतिं पदार्थं मत्वा सूत्रकार: 'सरूपाषामेकशेष एकविभक्तौ' इति सूत्रं कृतवान्।

(B) विशेषेण उत्सर्ग: कर्त्तव्य: सामान्येन अपवाद: कर्त्तव्य:।

(C) वर्णोपदेशस्य प्रयोजनानि विचारयन् वार्तिककार: 'अनुबन्धकरणार्थश्च', 'इष्टबुद्ध्यर्थश्च' इति वार्तिके अपठत्।

(D) वैयाकरणा: शब्दम् अनित्यं मन्यन्ते।

43. 'सिद्धे शब्दार्थसम्बन्धे' इत्यत्र 'सिद्ध' शब्द: नित्यपर्यायवाची एवं अस्ति न तु कार्यपर्यायवाची' — इत्यस्य कृते पतञ्जलिप्रस्तुत: तर्क: नास्ति —

(A) अथवा कूपखानकवद् भवति।

(B) अथवा पूर्वपदलोपोऽत्र द्रष्टव्य:।

(C) अथवा सन्त्येकपदान्यप्यवधारणानि।

(D) अथवा 'व्याख्यानतो विशेषप्रतिपत्तिर्नहि सन्देहादलक्षणम्।

44. अविभागा सर्वत:संहृतक्रमा स्वरूपज्योतिश्च वाक् अस्ति —

(A) पश्यन्ती

(B) मध्यमा

(C) वैखरी

(D) पश्यन्ती च वैखरी च

45. उत्तमपाठकस्य गुण: नास्ति —

(A) अक्षरव्यक्ति:

(B) लयसमर्थम्

(C) सुस्वर:

(D) लिखितपाठक:

46. अभ्याससम्बन्धि कार्यं न प्रतिपादयति —

(A) उरत्

(B) भवतेर:

(C) अत आदे:

(D) आमेत:

47. षष्ठीविभक्तिविधायकं सूत्रयुग्मम् अस्ति —

(A) संज्ञोऽन्यतरस्यां कर्मणि — इत्थम्भूतलक्षणे

(B) तुमर्थाच्च भाववचनात् — मन्यकर्मण्यनादरे विभाषाऽप्राणिषु

(C) ज्ञोऽविदर्थस्य करणे — अधीगर्थदयेशां कर्मणि

(D) विभाषा गुणेऽस्त्रियाम् — यस्य च भावेन भावलक्षणम्

Teachingninja.in

48. समीचीनां तालिकां चिनुत —

क.	वोतो गुणवचनात्	1.	त्रिलोकी
ख.	जातेरस्त्रीविषयादयोपधात्	2.	मृद्वी-मृदुः
ग.	द्विगोः	3.	पचन्ती
घ.	उगितश्च	4.	तटी

(A) क – 1, ख – 2, ग – 3, घ – 4

(B) क – 2, ख – 4, ग – 1, घ – 3

(C) क – 3, ख – 1, ग – 4, घ – 2

(D) क – 4, ख – 3, ग – 2, घ – 1

49. असत्यं कथनम् अस्ति —

(A) कर्मव्यतिहारेऽर्थे गम्यमाने कर्तृवाच्ये धातोः आत्मनेपदं भवति।

(B) 'निगरणचलनार्थेभ्यः' इत्येतत् सूत्रं कर्तृगामिनि क्रियाफले परस्मैपदविधानं करोति।

(C) 'पूर्ववत् सनः' इत्येतत् सूत्रं भाववाच्ये कर्मवाच्ये च ण्यन्तेभ्यः धातुभ्यः परस्मैपदविधानं करोति।

(D) निपूर्वकात् 'विश्'धातोः वि-परापूर्वकात् च 'जि' धातोः आत्मनेपदं भवति।

50. 'पञ्च पञ्चनखाः भक्ष्याः' इत्येतद् वाक्यम् उदाहरणम् अस्ति —

(A) नियमविधेः

(B) परिसङ्ख्याविधेः

(C) अधिकारविधेः

(D) अर्थवादस्य

51. नञर्थस्य अन्वयः भवति —

(A) शाब्दीभावनया सह

(B) आर्थीभावनया सह

(C) धात्वर्थेन सह

(D) यागनामधेयेन सह

52. अङ्गप्रधानसम्बन्धबोधको विधिः —

(A) प्रयोगविधिः

(B) विनियोगविधिः

(C) विशिष्टविधिः

(D) अधिकारविधिः

53. सम्बन्धत्रयेण अखण्डार्थबोधकं वाक्यम् अस्ति —

(A) ब्रह्म सत्यं जगन्मिथ्या

(B) अहं ब्रह्मास्मि

(C) प्रज्ञानं ब्रह्म

(D) तत्त्वमसि

54. 'इहामुत्रार्थफलभोगविरागः' अस्ति —

(A) साधनचतुष्टये अन्तर्भूतः

(B) नैमित्तिककर्मसु अन्तर्भूतः

(C) षट्कसम्पत्तिषु अन्तर्भूतः

(D) लिङ्गेषु अन्तर्भूतः

55. यः हेतुः साध्यवति नैव अस्ति सः —

(A) विरुद्धनामकः हेत्वाभासः भवति।

(B) सत्प्रतिपक्षनामकः हेत्वभासः भवति।

(C) आर्षप्रत्यक्षस्य जनकः भवति।

(D) हानोपादानोपेक्षाबुद्धेः कारणं भवति।

Teachingninja.in

56. पुरुषस्य सिद्धये हेतुः —

(A) कार्यतस्तदुपलब्धेः

(B) भेदानां परिणामात्

(C) समानाभिहारात्

(D) त्रिगुणादिविपर्ययात्

57. साङ्ख्यदर्शने प्रमाणनि —

(A) चत्वारि

(B) त्रीणि

(C) पञ्च

(D) षट्

58. शब्दार्थज्ञानानां विकल्पैः समाकीर्णा समापत्तिः —

(A) सवितर्का

(B) निर्वितर्का

(C) सविचारा

(D) निर्विचारा

59. समीचीनां तालिकां चिनुत —

क.	शौचात्	1.	इष्टदेवतासम्प्रयोगः
ख.	स्वाध्यायात्	2.	समाधिसिद्धिः
ग.	सन्तोषात्	3.	स्वाङ्गजुगुप्सा परैरसंसर्गः
घ.	ईश्वरप्रणिधानात्	4.	अनुत्तमसुखलाभः

(A) क – 3, ख – 1, ग – 4, घ – 2

(B) क – 4, ख – 2, ग – 3, घ – 1

(C) क – 2, ख – 3, ग – 1, घ – 4

(D) क – 1, ख – 3, ग – 2, घ – 4

60. परामर्शस्य लक्षणम् अस्ति —

(A) सिषाधयिषया शून्या सिद्धिर्यत्र न तिष्ठति सः।

(B) व्याप्यस्य पक्षवृत्तित्वधीः

(C) साध्यवदन्यस्मिन् असम्बन्धः

(D) नैतेषु किमपि

61. दीप्त्यात्मविस्तृतेर्हेतुः —

(A) पुनरुक्तोऽर्थदोषः

(B) च्युतिसंस्कृतिश्शब्ददोषः

(C) ओजोगुणः

(D) प्रसादगुणः

62. विभावनालङ्कारस्य लक्षणम् —

(A) क्रियायाः प्रतिषेधेऽपि फलव्यक्तिः।

(B) अखण्डेषु कारणेषु फलावचः।

(C) हेतोर्वाक्यपदार्थता।

(D) उपमानाद् यदन्यस्य व्यतिरेकः।

63. समीचीनां तालिकां चिनुत —

क.	अनुमितिवादः	1.	भट्टलोल्लटः
ख.	उत्पत्तिवादः	2.	भट्टनायकः
ग.	भुक्तिवादः	3.	शङ्कुकः
घ.	अभिव्यक्तिवादः	4.	अभिनवगुप्तः

(A) क – 1, ख – 4, ग – 3, घ – 2

(B) क – 2, ख – 3, ग – 4, घ – 1

(C) क – 3, ख – 1, ग – 2, घ – 4

(D) क – 4, ख – 3, ग – 1, घ – 2

Teachingninja.in

64. भक्तिः ध्वनेः लक्षणं भवितुं न शक्नोति —

(A) अतिव्याप्तेः अव्याप्तेः च

(B) रूपभेदात्

(C) स्ववचनविरोधात्

(D) भक्तेः ध्वनिकार्यत्वात्

65. 'परार्थं स्वसमर्पणं' भवति —

(A) लक्षणलक्षणायाम्

(B) उपादानलक्षणायाम्

(C) अभिधामूलाव्यञ्जनायाम्

(D) अभिधायाम्

66. 'वाक्यार्थः वाच्यः एव भवति' इति मतम् अस्ति —

(A) अभिहितान्वयवादिनाम्

(B) अन्विताभिधानवादिनाम्

(C) अभिहितान्वयवादिनाम् अन्विताभिधानवादिनां च

(D) न अभिहितान्वयवादिनां नापि अन्विताभिधानवादिनाम्

67. 'कविगता प्रतिभा एवं काव्यकरणम्' इति मतम् अस्ति —

(A) आनन्दवर्धनस्य

(B) मम्मटस्य

(C) क्षेमेन्द्रस्य

(D) जगन्नाथस्य

68. शुनःशेपाख्यानम् उपलभ्यते —

(A) भगवद्गीतायाम्

(B) ऋग्वेदे

(C) रामायणे

(D) कादम्बर्याम्

69. 'व्रजन्ति ते मूढधियः पराभवं भवन्ति मायाविषु ये न मायिनः' — इत्येष पद्यांशः वर्तते —

(A) भारवेः

(B) भवभूतेः

(C) कालिदासस्य

(D) माघस्य।

70. समीचीनां तालिकां चिनुत —

क.	श्रियः पतिः श्रीमति शासितुं जगत...	1.	रघुवंशम्
ख.	वागर्थाविव सम्पृक्तौ वागर्थप्रतिपत्तये...	2.	किरातार्जुनीयम्
ग.	रजोजुषे जन्मनि सत्त्ववृत्तये...	3.	कादम्बरी
घ.	श्रियः कुरूणामधिपस्य पालिनीं...	4.	शिशुपालवधम्

(A) क – 2, ख – 3, ग – 4, घ – 1

(B) क – 4, ख – 1, ग – 3, घ – 2

(C) क – 1, ख – 2, ग – 2, घ – 3

(D) क – 3, ख – 4, ग – 1, घ – 4

71. महाभारतम् उपजीव्यम् अस्ति —

(A) रघुवंशस्य

(B) नैषधीयचरितस्य

(C) किरातार्जुनीयस्य

(D) शिशुपालवधस्य

72. प्रथमोऽङ्कः 'चित्रदर्शन' नामकः अस्ति —

(A) शिशुपालवधस्य

(B) रत्नावल्याः

(C) उत्तररामचरितस्य

(D) कर्णभारस्य

Teachingninja.in

73. समीचीनां तालिकां चिनुत —

क.	चन्दनदासः	1.	अभिज्ञानशाकुन्तलम्
ख.	शल्यः	2.	रत्नावली
ग.	उदयनः	3.	कर्णभारम्
घ.	शाङ्र्गरवः	4.	मुद्राराक्षसम्

(A) क – 1, ख – 2, ग – 4, घ – 3

(B) क – 2, ख – 1, ग – 3, घ – 4

(C) क – 3, ख – 4, ग – 1, घ – 2

(D) क – 4, ख – 3, ग – 2, घ – 1

74. अर्थप्रकृतेः प्रकारः अस्ति —

(A) प्रासङ्गिकम्

(B) सङ्कीर्णम्

(C) प्रकरी

(D) परिकरः

75. प्रहसनस्य भेदः नास्ति —

(A) संकीर्णप्रहसनम्

(B) विकृतप्रहसनम्

(C) शुद्धप्रहसनम्

(D) विमृष्टिप्रहसनम्

Teachingninja.in

ROUGH WORK

Teachingninja.in

Teachingninja.in

ROUGH WORK

Teachingninja.in

Teachingninja.in